

Nr 231.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till utbildningskurs för rättsobducenter; given Stockholms slott den 28 februari 1930.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Sven Lübeck.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 28 februari 1930.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, BESKOW, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON, DAHL.

Departementschefen, statsrådet Lübeck anför efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet:

I årets statsverksproposition (femte huvudtiteln, sid. 265) har Kungl. Maj:t på min föredragning föreslagit riksdagen att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, till utbildningskurs för rättsobducenter för budgetåret 1930/1931 beräkna ett extra förslagsanslag av 10,000 kronor. Jag får nu anmäla frågan härom.

Bihang till riksdagens protokoll 1930. 1 saml. 194 häft. (Nr 231).

*Föreslagen
provisorisk
organisation
av rätts-
obducent-
väsendet.*

Spörsmålet om en omorganisation av rättsobducentväsendet har tidigare i dag anmälts av chefen för justitiedepartementet, som därvid icke funnit sig kunna förorda det i statsverkspropositionen omnämnda, av 1928 års rättsobducentsakkunniga framlagda förslaget till organisation av rättsobducentväsendet utan i stället, i avbidan på en slutlig organisation, förordat vissa provisoriska anordningar. Dessa innefatta, att man genom att medge ett förhöjt arvode till läkare, som icke är skyldig att i egenskap av tjänsteläkare förrätta viss obduktion, skall göra det möjligt att koncentrera obduktionerna på en eller ett fåtal obduktionsförrättare i varje län samt för mera krävande fall anlita förrättningsmän med särskilt hög kompetens. De förrättningsmän, på vilka obduktionerna sålunda skola koncentreras, förutsättas bli i några fall prosektorer vid lasarett eller lärare i rättsmedicin vid medicinsk högskola och i övriga fall tjänsteläkare. Några särskilda krav på teoretisk kompetens uppställas icke å obduktionsförrättarna, i följd varav i de fall, då tjänsteläkare erhåller obducentförordnandena, förbättringen i förhållande till nuvarande ordning egentligen kommer att bestå däri, att förrättningsmannen får en relativt riklig obduktionspraktik med därav följande större förtrogenhet med hithörande företeelser. Emellertid räknas med att det förhöjda arvodet skall föranleda vederbörande att för att meritera sig för erhållande av obducentförordnanden skaffa sig större teoretiska kunskaper på området, och uttalas i anslutning därtill, att en dylik strävan lämpligen borde understödjas genom att särskilda universitetskurer anordnas för ändamålet. Då spörsmålet om sådana kursers anordnande tillhör min föredragning, har chefen för justitiedepartementet emellertid funnit sig sakna anledning att närmare ingå därpå. Med godtagande av vad föredragande departementschefen sålunda anfört har Kungl. Maj:t beslutat att till riksdagen avlåta proposition, vari viss höjning äskats av det under andra huvudtiteln upptagna ordinarie förslagsanslaget för medikolegala besiktningar.

*1928 års
rättsobdu-
centsak-
kunniga.*

Vid bedömandet av spörsmålet om erforderliga kursers anordnande torde man lämpligen kunna utgå från det förslag, som 1928 års rättsobducentsakkunniga i anslutning till givna direktiv den 12 april 1929 framlade i ämnet. Enligt detta förslag skulle landet vara indelat i 21 rättsobducentdistrikt med såsom regel en rättsobducent i varje distrikt. I flertalet fall skulle rättsobducentbefattningen vara förenad med provinsialläkartjänsten i distrikt, i vilket läkarstationen förlagts till residensstad eller till ort, belägen i närheten av residensstad. Det torde ligga i öppen dag, att kraven på teoretisk kompetens måste bli ungefär desamma för de rättsobducenter, vilka enligt sakkunnigförslaget tillika skulle vara provinsialläkare, som för de tjänsteläkare, å vilka, enligt vad chefen för justitiedepartementet förordat, de rättsmedicinska obduktionerna i vissa län provisoriskt skola koncentreras.

Beträffande nyssnämnda rättsobducenters teoretiska utbildning anförde de sakkunniga bland annat:

»I en del tidigare framlagda förslag till omorganisation av rättsobducentväsendet hava ganska höga krav på kompetens uppställts för rättsobducentenskap. Dylika krav kunna emellertid ej upprätthållas vid den rättsobducentorganisation, som de sakkunniga i överensstämmelse med givna direktiv före-

slagit. För denna organisation torde man få stanna vid krav på den utbildning, som kan förvärfvas genom en särskild kurs i rättsmedicin av ungefär den tidsomfattning, omkring tre månader, som gäller för nuvarande ämbetsläkarkurs för meddelande av kompetens till förste provinsialläkartjänst och därmed jämförlig stadsläkarbefattning. En dylik kurs i rättsmedicin torde kunna lämna tillfredsställande resultat under förutsättning att hittillsvarande utbildning i rättsmedicin till medicine licentiatexamen bibehålles väsentligen oförändrad samt att tillträde till kursen vinnes först efter avlagd medicine licentiatexamen. Frågan om kursens närmare anordning och innehåll bör överlämnas till vederbörande ämneslärare vid de medicinska fakulteterna och Karolinska institutet, vilka lärare få anses självskrivna såsom ledare av ifrågavarande utbildning.

Provinsialläkare, som deltagar i ifrågavarande kurs, bör åtnjuta enahanda löneförmåner som provinsialläkare, vilken deltagar i ämbetsläkarkurs. För deltagande i kursen synas ett antal stipendier, förslagsvis å 700 kronor vardera, böra ställas till medicinalstyrelsens förfogande. Kurs bör vara avgiftsfri. Skulle tillströmningen till viss kurs bliva alltför stor, torde det böra tillkomma medicinalstyrelsen att bestämma, åt vilka företräde till deltagande i kursen bör givas.»

Till kursledaren beräknades av de sakkunniga en gottgörelse av 1,000 kronor.

I de yttranden, som efter vederbörliga remisser avgåvos över sakkunnigförslaget, förklarades från åtskilliga håll och särskilt av de medicinska fakulteterna, att rättsobducenternas teoretiska utbildning icke skulle bliva tillräcklig. Jämväl medicinalstyrelsen intog principiellt samma ståndpunkt men framhöll samtidigt, att en organisation, som skulle hållas inom ramen för de direktiv, som meddelats de sakkunniga, icke medgäve längre utbildning. Styrelsen förordade tillika, att stipendierna till kursdeltagarna sattes till 900 kronor, motsvarande 10 kronor om dagen.

*Yttranden
över 1928
års rätts-
obducent-
sakkunnigas
förslag.*

I likhet med chefen för justitiedepartementet anser jag det lämpligt, att möjlighet beredes de tjänsteläkare, som under provisorietiden mera allmänt komma att anlitas såsom rättsobducenter, att genom beivrande av universitetskurs i rättsmedicin utvidga sina teoretiska kunskaper i ämnet. Att en sådan kurs i mån av platstillgång bör utan avgift stå öppen jämväl för andra än tjänsteläkare, behöver väl knappast påpekas. Vad angår kursens omfattning synes det mig uppenbart, att man, då fråga är om en provisorisk anordning, måste göra kursen relativt kort, så att deltagandet däri ej blir allt för betungande. Även om deltagande statsanställda tjänsteläkare få behålla sina löner och genom stipendier kunna täcka de direkta kostnaderna, måste de nämligen underkasta sig den uppoffringen, att de under kurstiden få avstå från sin läkarpraktik. Å andra sidan synes det mig näppeligen möjligt att göra kursen kortare än de sakkunniga föreslagit. Jag förordar alltså, att sådan kurs, som av de sakkunniga föreslagits, anordnas under budgetåret 1930/1931.

Departementschefen.

Vad angår det antal deltagare, för vilket kursen bör beräknas, må först erinras, att i några län universitetslärare i rättsmedicin torde komma att anlitas såsom obducenter och att åtminstone i några län obducentförordnandena komma att tilldelas andra läkare — särskilt förut omnämnda prosektorer — vilka under sin föregående universitetsutbildning förvärvat större kunskaper i rätts-

medicin än dem, som den föreslagna kursen avser att bibringa. Samtliga dessa obducenter torde här kunna lämnas å sido. Av de tjänsteläkare, som komma att i övriga län mera allmänt förordnas till rättsobducenter, torde, bland annat med hänsyn till att kursen blir frivillig, långt ifrån alla komma att anmäla sig till densamma. Jag anser mig därför icke behöva räkna med mer än ungefär tio kursdeltagare, ehuru plats på en och samma kurs torde kunna beredas för ett något större antal.

I huvudsaklig överensstämmelse med vad 1928 års sakkunniga föreslagit anser jag det billigt, att statsanställd läkare (förste provinsialläkare, provinsialläkare), som deltagar i kursen, får under densamma behålla honom tillkommande löneförmåner, vilket för övrigt torde följa redan av bestämmelserna i 12 § i avlöningsreglementet den 21 maj 1926 för förste provinsialläkare och provinsialläkare. På sätt i statsverkspropositionen (femte huvudtiteln, sid. 261) berörts, böra härför erforderliga medel utgå av det ordinarie förslagsanslaget till förste provinsialläkare och provinsialläkare och bör nämnda förhållande icke påkalla ändring i berörda anslag. Jämte det att statsanställd tjänsteläkare sålunda får behålla honom tillkommande löneförmåner bör han emellertid kunna erhålla ett för bestridande av hans direkta utgifter för kursens beivrande avsett stipendium, vilket i överensstämmelse med vad medicinalstyrelsen förordnat synes böra sättas till 900 kronor.

Emellertid är att förutse, att av de tjänsteläkare, som komma att anmäla sig till kursen, några komma att vara kommunalt anställda (stadsläkare, köpingsläkare, municipalläkare, extra provinsialläkare). Då det är ett statsintresse, att de tjänsteläkare, varom här är fråga, genomgå kursen, torde man böra tilldela dylik tjänsteläkare så stort stipendium, att det åtminstone i huvudsak ger ersättning jämväl för de löneförmåner, varifrån han under kursen måste avstå. Jag förordar därför, att till icke statsanställd tjänsteläkare må utgå stipendium å 2,000 kronor.

Under antagande att sju provinsialläkare och tre stadsläkare komma att deltaga i kursen, skulle kostnaden härför bli (7 × 900 + 3 × 2,000) 12,300 kronor, vartill kommer arvodet till kursledaren, 1,000 kronor. Med hänsyn till möjligheten att flera än tre av kursdeltagarna bli stadsläkare och till att svårigheter kunna möta att erhålla kursledare för nyss angivna belopp, synes anslaget emellertid böra sättas något högre. Jag föreslår i sådant avseende ett belopp av 15,000 kronor. Därvid förutsätter jag, att stipendierna komma att fördelas så att, i den mån kursdeltagarnas antal eller deras egenkap av statsanställda eller icke statsanställda det medgiva, minst tio stipendier komma att utdelas till i kursen deltagande tjänsteläkare. Erforderliga närmare föreskrifter angående kursen och stipendierna torde det böra ankomma på Kungl. Maj:t eller av Kungl. Maj:t bestämd myndighet att meddela.

För närvarande kan ej med bestämdhet avgöras, vid vilken tidpunkt kursen lämpligen bör äga rum. Möjligt är, att den måste börja så sent under budgetåret, att utbetalningarna av stipendierna delvis komma att äga rum först under budgetåret 1931/1932. Med hänsyn härtill torde ifrågavarande anslag böra få karaktär av reservationsanslag.

Till sist anmärkes, att anledningen till att ifrågavarande anslag i statsverkspropositionen beräknats till ett belopp, som med 5,000 kronor understiger vad nu ifrågasättes, är att från början avsetts att göra stipendierna lika stora för statsanställda och icke statsanställda läkare.

Under åberopande av vad jag sålunda anfört, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen,

att till utbildningskurs för rättsobducenter för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av kronor 15,000.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Conr. Falkenberg.